

ÇEVİRİ EDITÖRÜ

Prof. Dr. Yalın Kılıç TÜREL

Öğrenme ve Performans İçin Motivasyonel Tasarım

ÇEVİRİ EKİBİ

Prof. Dr. Yalın Kılıç TÜREL	Doç. Dr. Recep ÇAKIR
Prof. Dr. Selçuk KARAMAN	Doç. Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR
Prof. Dr. Erman YÜKSELTÜRK	Dr. Öğretim Üyesi Orhan CURAOĞLU
Doç. Dr. Şehnaz BALTACI-GÖKTALAY	Dr. Öğretim Üyesi Fırat SARSAR
Doç. Dr. Yusuf Levent ŞAHİN	Dr. Öğretim Üyesi Filiz ELMALI
Doç. Dr. Bahar BARAN	Dr. Yasin YALÇIN
Doç. Dr. Ömer Faruk URSAVAŞ	Arş. Gör. Fatih İLHAN

Öğrenme ve Performans İçin Motivasyonel Tasarım

Çeviri Editörü

Prof. Dr. Yalın Kılıç Türel

Yayın Yönetmeni

Muhammet Özcan

Kapak Tasarımı

Bülent POLAT

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Meltem KAYA

Baskı ve Cilt:

Son Çağ Yayıncılık Matbaacılık

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı No:48/48

İskitler 06070 ANKARA

Tel: 0312 3413667

Birinci Baskı: 2019

ISBN: 978-605-7602-42-8

Sertifika No: 25931

ASOS YAYINLARI

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Tüm bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

ÇEVİRİ EDITÖRÜ

Prof. Dr. Yalın Kılıç TÜREL

Öğrenme ve Performans İçin Motivasyonel Tasarım

ÇEVİRİ EKİBİ

Prof. Dr. Yalın Kılıç TÜREL	Doç. Dr. Recep ÇAKIR
Prof. Dr. Selçuk KARAMAN	Doç. Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR
Prof. Dr. Erman YÜKSELTÜRK	Dr. Öğretim Üyesi Orhan CURAOĞLU
Doç. Dr. Şehnaz BALTACI-GÖKTALAY	Dr. Öğretim Üyesi Fırat SARSAR
Doç. Dr. Yusuf Levent ŞAHİN	Dr. Öğretim Üyesi Filiz ELMALI
Doç. Dr. Bahar BARAN	Dr. Yasin YALÇIN
Doç. Dr. Ömer Faruk URSAVAŞ	Arş. Gör. Fatih İLHAN

BÖLÜMLER ve YAZARLARI

Bölüm 1:

Prof. Dr. Selçuk KARAMAN, Atatürk Üniversitesi

Bölüm 2:

Doç. Dr. Recep ÇAKIR, Amasya Üniversitesi

Bölüm 3:

Dr. Öğretim Üyesi Orhan CURAOĞLU, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Bölüm 4:

Doç. Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR, Konya Üniversitesi

Bölüm 5:

Dr. Öğretim Üyesi Fırat SARSAR, Ege Üniversitesi

Bölüm 6:

Prof. Dr. Erman YÜKSELTÜRK

Arş. Gör. Fatih İLHAN, Kırıkkale Üniversitesi

Bölüm 7:

Doç. Dr. Bahar BARAN, Dokuz Eylül Üniversitesi

Bölüm 8:

Dr. Öğretim Üyesi Filiz ELMALI, Fırat Üniversitesi

Bölüm 9:

Doç. Dr. Yusuf Levent ŞAHİN, Anadolu Üniversitesi

Bölüm 10:

Prof. Dr. Yalın Kılıç TÜREL, Fırat Üniversitesi

Bölüm 11:

Doç. Dr. Ömer Faruk URSAVAŞ

Dr. Yasin YALÇIN, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Bölüm 12:

Doç. Dr. Şehnaz BALTACI-GÖKTALAY, Uludağ Üniversitesi

İçindekiler

BÖLÜMLER ve YAZARLARI	4
Ön söz.....	15
AMAÇ.....	16
ARKA PLAN.....	16
ORGANİZASYON	17
ÇEVİRİ KİTABI İÇİN ÖN SÖZ.....	19
AMAÇ ve YAKLAŞIM	19
Zorluklar.....	19
Güçlü Yönler	20
Editörün Notu.....	20
Bölüm 1	
MOTİVASYON ÇALIŞMALARI	23
Ön söz.....	23
Giriş	24
Motivasyon Nedir?	26
ARCS-V: Geleneksel ARCS Modeli'nde Genişleme.....	31
Motivasyon Çalışmasında Kavramsal Zorluklar	36
Bilişsel Alana Karşı Duyuşsal Alan	37
Durumsal Özelliklere Karşı Kişilik Özellikleri.....	38
İçsel Motivasyona karşı Dışsal Motivasyon	43
Özet.....	47

Bölüm 2

MOTİVASYONEL TASARIM NEDİR?	49
Ön söz	49
Giriş	50
Tasarımın Özellikleri	51
Motivasyonel Tasarım Modelleri	56
İnsan Merkezli Modeller	56
Çevresel Merkezli Modeller	62
Etkileşim Merkezli Modeller	64
Karma Modeller	66
Modellere Karşı Süreç: Bütünselin Yararları, Sistem Yaklaşımı	67
Motivasyona Göre Tasarım Zorlukları	68
Motivasyon Problemlerinin İzolasyonu ve Tanımlanması	70
Kişinin ya da Çevrenin Değiştirilip Değiştirilmeyeceğine Karar Verilmesi	70
Motivasyonel Tasarımın Sınırlılıkları	71
Özet	73

Bölüm 3

MOTİVASYONEL TASARIMIN

ARCS MODELİ	77
Ön söz	77
Giriş	78
ARCS Modelinin Kategoriler	79
Araştırma Desteği	81
Alt ve Ana Destek Stratejileri	82
Dikkat Çekme Stratejileri	82
Alakayı Destekleyen Stratejiler	84
Güven Artırıcı Stratejiler	86
Doyum Üreten Stratejiler	89
Kategoriler arasındaki İlişkiler	92
Motivasyonel Tasarımın Sistematik Süreci	93
Motivasyonel Tasarım	94
Hedef Kitle Analizi	97
Motivasyonel Amaçlar	103
Motivasyonel Ölçüler	104
Motivasyonel Strateji Tasarımı	105

Geliştirme ve Pilot Uygulama.....	106
Motivasyonel Tasarım ve Öğretim Tasarımının Entegrasyonu.....	106
ARCS ve Öğretim Tasarım Modeli: Adım Adım Karşılaştırma.....	110
Arayüz #1: Öğretim Amaçları ve Ders Tanımı.....	111
Arayüz #2: Giriş Davranışı Özellikleri ve Hedef Kitle Tanımı.....	112
Arayüz #4: Öğretimsel ve Motivasyonel Amaçların Koordinasyonu.....	113
Arayüz #5 ve #6: Öğretimsel ve Motivasyonel Stratejileri Tasarlama.....	114
Arayüz #7: Öğretimsel ve Motivasyonel Materyallerinin Geliştirilmesi.....	115
Arayüz #8: Değerlendir ve Gözden Geçir.....	116
Süreci Uygulamak.....	117
Özet.....	117

Bölüm 4

DİKKATİ SAĞLAMA ve SÜRDÜRME.....	119
Ön söz.....	119
Giriş.....	119
Dikkatin Psikolojik Temeli.....	120
Uyarılma Teorisi ve Öncü Kavramlar.....	120
Merak.....	121
Merakın Kavramsal Temelleri.....	123
Merak Araştırması.....	127
Merak ve Zekâ.....	128
Merak ve Öğrenme.....	130
Gelişimsel Etkiler: Ebeveyn Tutumları ve Okullaşma.....	131
Merak ve Yaratıcılık.....	133
Merak, Belirsizlik Toleransı ve Algısal Katılık.....	135
Merak, Benlik Kavramı ve Kaygı.....	135
Can sıkıntısı.....	137
Heyecan Arayışı.....	140
Dikkat ve Merak için Stratejiler.....	141
A.1. İlgi Çekme.....	142
A.2. Araştırmayı Teşvik Etme.....	144
A.3. Dikkati Sürdürme.....	145
Biçimsel Çeşitlilikler.....	146
Üslup ve Sıralamada Çeşitlilik.....	147
Özet.....	147

Bölüm 5

ALAKANIN KURULMASI VE DESTEKLENMESİ	149
Ön söz	149
Giriş	150
Alaka Derken Ne Kastediliyor?.....	151
Alaka İçin Psikolojik Temel	151
Hedef Seçimi	152
Tolman: Amaca Yönelik Davranış	155
Lewin: Alan Teorisi	157
Güdüler.....	159
Başarı, Bağlanma ve Güç	161
Yeterlik	163
Gelecek Uyumu ve Gelecek Zaman Bakış Açısı	165
Hedef Yönelimi.....	168
İlgi	169
İçsel Motivasyon	174
Akış.....	177
Geçiş	183
Alaka İçin Stratejiler	184
R.1. Hedeflerle İlişkilendirmek	184
Bugünkü değer	186
Gelecek değer.....	186
Örnek.....	187
R.2. Eşleşen İlgiler	187
Temel Güdü Uyarımı	191
Rol Modeller.....	191
R.3. Deneyimlerle bağlantı kurmak.....	191
Tecrübelerle bağlantı kurmak	192
Bireyselleştirme Seçenekleri.....	193
Özet.....	194

Bölüm 6

GÜVEN OLUŞTURMAK	195
Ön söz	195
Giriş	195
Güvenin Psikolojik Temeli	198

Güven için Anahtar Soru	198
Kontrol Odağı	199
Asıl-Piyon Teorisi	206
Öz-Yeterlik	209
Öz-yeterliğin Etkileri	214
Yükleme Kuramı	215
Kendini Gerçekleştiren Kehanet	216
Öğretmen (Yönetici) Öz-Yeterliği	221
Öğrenilmiş Çaresizlik	222
Öğrenilmiş İyimserlik	223
Yetenek İnançları	224
Geçiş	225
Güven Oluşturma Stratejileri	226
K.1. Başarı Beklentileri	227
K.2. Başarı Olanakları	227
Zorluk Seviyesi	228
Başarı İçin Yeniden Yapılanma	229
K.3. Kişisel Sorumluluk	230
Bir Güven Güçlendirici	231
Özet	232

Bölüm 7

DOYUM İÇİN SONUÇLARI YÖNETME	233
Ön söz	233
GİRİŞ	234
Doyumun Psikolojik Temelleri	236
Doyum için Anahtar Soru	236
Pekiştirme ve Koşullanma	236
Klasik Koşullanma	237
Edimsel Koşullanma	240
Simgesel Nesne Pekiştirme Sistemleri	243
Dışsal Pekiştireç ve İçsel Motivasyon Arasındaki İlişki	246
Bilişsel Değerlendirme ve Doyum	250
Bilişsel Uyumsuzluk	251
Denge Kuramı	256
Eşitlik Kuramı	258

Geçiş	262
Doyumu Destekleyecek Stratejiler	262
S.1. İçsel Doyum	263
Olumlu Kabul	265
Sürekli Motivasyon	265
S.2. Ödüllendirme Sonuçları	265
Hoş Sürprizler	266
S.3. Adil davranma	267
Özet	268

Bölüm 8

MOTİVASYON PROBLEMLERİNİN TESPİTİ	269
Ön söz	269
Giriş: Tasarım Sürecine Başlama	269
Adım 1: Ders Bilgilerinin Toplanması	274
Genel bakış	274
Çalışma Sayfası 1 için Yönergeler: Ders Bilgilerinin Toplanması	276
İçerik ve Koşulların Tanımı	277
Eğitim Programının Gereçesi	277
Bağlam	278
Öğretici Hakkında Bilgi (Bu bölüm Öğretmen Destekli Derslere yöneliktir)	279
Örnek Çalışma Sayfaları	280
Geçiş	284
Adım 2: Hedef Kitle Hakkında Bilgi Edinme	285
Genel bakış	285
Çalışma Sayfası 2 için Yönergeler: Hedef Kitle Hakkında Bilgi Edinme	286
Örnek Çalışma Sayfaları	287
Adım 3: Hedef Kitle Analizi	289
Genel bakış	289
Çalışma Sayfası 3 için Yönergeler: Hedef Kitle Analizi	291
Örnek Çalışma Sayfaları	298
Geçiş	303
Adım 4: Mevcut Materyallerin Analizi	304
Genel bakış	304

Çalışma Sayfası 4 için Yönergeler – Mevcut Materyallerin Analizi.....	306
Özet.....	312

Bölüm 9

MOTİVASYONEL AMAÇLARIN VE TAKTİKLERİN TANIMLANMASI. 313

Ön Söz.....	313
Giriş	315
Adım 5: Amaç ve Değerlendirme Listeleri.....	318
Genel Bakış	318
Motivasyonel Amaçlar	320
Değerlendirmeler	320
Örnekler.....	321
Özet.....	324
Adım 6: Potansiyel Taktiklerin Listelenmesi.....	325
Genel Bakış	325
Çalışma Sayfası 6 İçin Yönergeler: Potansiyel Taktiklerin Listele.....	326
Örnek Çalışma Sayfaları.....	326
Geçiş	332
Adım 7: Taktiklerin Seçimi ve Tasarımı.....	332
Genel Bakış	332
Çalışma Sayfası 7 İçin Yönergeler: Taktiklerin Seçme ve Tasarlama	334
Örnek Çalışma Sayfaları.....	338
Özet.....	338

Bölüm 10

MOTİVASYONUN VE ÖĞRETİM STRATEJİLERİNİN

ENTEGRASYONU 341

Ön söz.....	341
Giriş	341
Adım 8: Öğretim Tasarımı ile Entegrasyon.....	342
Genel bakış.....	342
Çalışma Sayfası 8 için Yönergeler - Ayrıntılı Ders Planı.....	343
Detaylı Bir Ders Planı Örneği.....	350
Adım 9: Materyalleri Seçme ve Geliştirme.....	350
Genel bakış:.....	350
Çalışma Sayfası 9 için Yönergeler-Materyalleri Seçme ve Geliştirme	351

Geçiş	352
Adım 10: Değerlendirme ve Gözden Geçirme	352
Genel bakış.....	352
Çalışma Sayfası 10 için Yönergeler - Değerlendirme ve Gözden Geçirme...	353
Özet.....	354

Bölüm 11

MOTİVASYONEL TASARIMI DESTEKLEYEN ARAÇLAR.....	357
Ön söz	357
Giriş	359
Motivasyonel Tasarım Matrisi: Basitleştirilmiş Bir Yaklaşım	359
Giriş	359
Motivasyonel Olarak Uyarlanabilir Öğretimde Uygulama	363
Uzaktan Öğrenmede Uygulama	364
Motivasyonel Fikir Çalışma Sayfası	367
Giriş	367
Yönergeler	367
ARCS -Tabanlı Motivasyon Ölçümleri	369
Giriş	369
Geliştirme Süreci	371
Ders İlgi Anketi-CIS.....	372
Puanlama.....	372
CIS İç Tutarlılık (Güvenilirlik) Hesaplaması	375
CIS Durumsal Geçerlilik.....	376
Öğretim Materyalleri Motivasyon Ölçeği	376
Puanlama.....	377
IMMS İç Tutarlılık (Güvenilirlik) Hesaplaması.....	380
IMMS Geçerlilik Testi.....	380
CIS ve IMMS'in Durumu.....	380
Motivasyonel Taktik Listesi	381
Giriş	381
Yönergeler	387
Motivasyonel Ders İletimi Kontrol Listesi	388
Giriş	388
Yönergeler	391
Özet.....	391

Bölüm 12

MOTİVASYONEL TASARIM ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME.....	393
Ön söz	393
Giriş	394
Motivasyonel Mesajlar	398
Öğretmen-Destekli Öğrenme Ortamları	401
Çevrimiçi Öğretmen-Destekli Öğrenme Ortamları.....	406
Öz-yönetimli Öğrenme Ortamları	411
Motivasyonel Olarak Uyarlanabilir Bilgisayar Tabanlı Öğretim.....	412
Pedagojik Yardımcılar (Yardımcı-Destekli Bilgisayar-Tabanlı Öğretim)	417
Yeniden Kullanılabilir Motivasyonel Nesnelere	419
İş Yardımları ve Kılavuzların Motivasyonel Tasarımı	421
Özet.....	430
DİZİN	431
Tablolar Listesi.....	437
Şekiller Listesi.....	440
KAYNAKÇA	443

Ön söz

Öğrenci motivasyonunun kritik bileşenleri nelerdir?

Öğrenci motivasyonunun sağlanması için tasarımcının, eğitimcinin, danışmanın, eğitim koçunun ve ebeveynin sorumlulukları nelerdir?

Hangi motivasyon taktiklerinin nerede kullanılacağını nasıl belirleyebilirsin?

Motivasyonla ilgili bir kitaba ya da önemli bir makaleye başlarken, motivasyonun performans üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğunu ve bu durumun insan davranışının karmaşık bir yönü olduğunu belirtmek geleneksel olmuştur. Bu kitap, bu konuda istisna değildir. Bu genellemelerin ikisi de doğrudur; ama motivasyon kuramları ve kuraları hakkında bilgi sahibi olmak, öğrenci motivasyonunu teşvik eden ve sürdüren, öğrenme ortamları tasarlamaya çalışan bir kişi için çok yeterli değildir. Bu kitap öğretim tasarımı veya sunumu ile ilgilenenler için yazılmıştır. Sözelimi; öğretim tasarımcılarını, performans teknisyenlerini, eğitimcileri, öğretmenleri, müfredat geliştiricilerini ve insanların öğrenme motivasyonunu teşvik etmek ve sürdürmekle sorumlu olan herkesi içerir. Bu kitaptaki ilke ve yöntemler, bu kişilerin herhangi biri tarafından okul ortamlarında, özel, kamusal ve askeri kurum ve kuruluşlarda eğitim tasarımı ve sunumlarında kullanılabilir. Ayrıca, bu kitapta açıklanan yaklaşımlar birçok uluslararası ortamda kullanılmıştır. Öte yandan, bu kitabı kullanan öğrenciler veya profesyoneller için bir ön koşul bulunmamaktadır. Bu da psikolojik ya da pedagojik kuramda bir geçmiş deneyime ihtiyaç olmadığı anlamına gelir.

AMAÇ

Bu kitabın amacı, motivasyonel tasarım kavramına giriş sağlamak ve daha sonra bu kavramı, motivasyonel kavramlar ve teoriler, sistematik bir motivasyon tasarımı süreci ve motivasyonel tasarım faaliyetlerini destekleyen araçlar ile güçlendirmektir. Motivasyon araştırmacıları, öğrenci motivasyonunun bir ya da daha fazla özel bileşenini uyarmak veya değiştirmek için çok sayıda strateji üretmişlerdir ve bu stratejiler kendi uygulama alanlarında yararlıdır. Ancak bu kitabın hedefi, öğrenci motivasyonunun çeşitli yönleri açısından -doğası gereği- bütünsel olan, sistematik bir yaklaşım sunmaktır. Kitap, motivasyonel tasarım sürecini ve bu sürecin kapsamlı bir açıklamasını desteklemek için motivasyonel kavram ve teorileri sağlaması açısından “kendi kendine yeterli” olmayı amaçlamaktadır.

Kitabın bir diğer hedefi ise okuyucuların motivasyon kavramını, daha geniş bir çerçevede anlamalarına yardımcı olmaktır. “Neden” sorularına dair herhangi bir yansıma veya araştırma, insanların yaptıkları şeyi neden yaptıkları ile ilgili motivasyonel soruları içerir ve bu soruların cevapları, insanların sorgulayan belli bir alanı ile sınırlı değildir. Akademisyenler, filozoflar, şairler, yazarlar ve diğerleri, bu soruların anlaşılmasına çok katkıda bulundular. Bilim, kanıtlanabilir ilkelere yönelir; ancak diğer bilgi kaynakları iç görü, anlayış ve empatiye değerli katkılar sağlayabilir. Klinisyenler/uygulayıcılar, insan davranışlarını kendi değerleri ve deneyimleri bağlamında yorumlamaktadırlar. Uzun deneyimlerden sonra, psikolojik kavramların zenginliğini anlamak için, farklı bakış açıları olan, farklı dönemlerdeki insanlar tarafından nasıl telaffuz edildiğini görmenin faydalı olduğunu anladım. Dolayısıyla, temel psikolojik kavramların tanımlandığı bölümlerde (Bölüm 4-7) bu tür kültürel ve entelektüel birikimin az bir miktarı vardır; fakat temel odak noktası, motive edici öğrenme ortamları ve motive olmuş öğrenenler oluşturmak için en uygun yol olan onaylanmış psikolojik yapılardır.

ARKA PLAN

Bu kitabı yazmamdaki amacım, motivasyonel problemleri analiz etmek ve çözümleri tasarlamak için geçerli, teorik temelli, prosedürel

bir yaklaşım sağlamaktır. Bu kitabın çeşitli bölümlerinde gösterildiği gibi, bu yaklaşımın uzun bir gelişim tarihi vardır; birçok farklı alanda uygulanmış ve onaylanmıştır ve dünyanın birçok yerinde çok sayıda eğitimci ve eğitim araştırmacı tarafından da bilinmektedir. Kitabın bazı bölümleri uzun yıllar boyunca geliştirdiğim ve revize ettiğim materyalleri içeriyor, diğer bölümler ise son gelişmeleri anlatıyor. Benim yaklaşımımın temel varsayımı; motivasyonel tasarımın, problemlerin rasyonel bir analizinden bu problemlere uygun olan motivasyonel stratejilerin geliştirilmesine kadar uzanan bir problem çözme süreci olduğudur. Bu yaklaşım, belirli bir psikolojik düşünce okuluna dayanmamaktadır. Ayrıca, neredeyse tüm sistem teorilerini ve belirli üst düzey kavramları kullanarak, her teoriyi bu bağlamdaki ilişkiler için en iyi açıklamaları sağladığı genel süreç içinde bir yer haline getirerek bütünleştirir. Bu organizasyonel ve kavramsal yapı ilk üç bölümde anlatılmaktadır.

ORGANİZASYON

Bu kitap dört kısımdan oluşmaktadır: İlk kısım; 1, 2 ve 3. bölümleri içerir. Bu bölümlerde motivasyonun ve motivasyonel tasarımın tanımları derinlemesine açıklanmıştır. Bu açıklamaları, kitapta ana referans çerçevesi sağlayan, bir motivasyon teorisi ve tasarım süreci olan ARCS Modeli hakkındaki açıklamalar izlemektedir. "ARCS" kısaltması; attention (dikkat), relevance (alaka), confidence (güven) ve satisfaction (doyum) kavramlarının baş harfleriyle oluşturulmuştur. Bu kavramların her biri, ilgili motivasyonel kavram ve teorilerden oluşan bir kümeyi temsil eder. ARCS Modeli; mevcut bir probleme, motivasyonel problem çözme anlayışı penceresinden bakmak için araştırmanın kapsamını, etkili motivasyon için en iyi uygulamaları ve sistematik bir yaklaşımı dikkate almaktadır.

Kitabın 4, 5, 6, ve 7. bölümlerini içeren ikinci büyük kısmında ise, ARCS modelinin dört ana bileşeni açıklanmaktadır. Aynı zamanda bu bölümler motivasyonel kavram ve teorilerin, güncel ve kronolojik önemini sunmaktadır. Her bir bölüm, bu bölümle ilgili olan motivasyonel kavramları ve teorileri içeren psikolojik temeller bileşenine sahiptir. Ayrıca bölümlerin her biri, bölümdeki ana kavramların, motivasyonel